

(Voor-)excursie naar Saint Martin d'Oney, Zuid-Aquitaine, Frankrijk

Henk Mulder*

Op vrijdag 6 juni 2008 reisde ik met de trein naar Breda en stapte daar om 17.00 uur in de auto bij Wil die inmiddels al een dag hard werken achter de rug had. Zonder al te veel files maar met wel veel regen reden we vast een flink stuk zuidwaarts. Om 20.00 uur namen we een kamer en een maaltijd in een Mercure-hotel halverwege de A1 van Lille naar Parijs.

Op zaterdag 7 juni kwamen we eind van de middag aan op de ons bekende camping Les Pins Soleil in Saint Paul les Dax. Aan de receptie werden we begroet als oude bekenden; men wilde zelfs principieel ons paspoort niet zien. Desgevraagd vertelde men dat Stef er nog niet was. Sinds enkele dagen was er, naast de receptie, een restaurant waar we dankbaar gebruik van maakten: voor veel minder geld aten we veel beter dan in het Mercure-hotel. 's Avonds laat belde Stef. Ze aarzelden of ze wel helemaal naar Aquitaine zouden rijden gezien het aangekondigde slechte weer daar; in de Loire werd beter weer verwacht en de Loire is minder ver en ook daar zijn mooie fossielen te vinden.

Moulin de Carro

Zondags bracht ik een bezoek aan Moulin de Carro. Het was een flink stuk rijden, vooral het laatste stuk: een kilometers lang bospad met hobbels en kuilen.

Ik parkeerde de auto op een plek waar wel een stuk of tien onduidelijke bordjes stonden: kennelijk is alles daar strictement interdict; gelukkig heb ik geen idee wat dat betekent. Met veel moeite baande ik mij een weg door brandnetels en Acacia's; ik miste Stef en vooral zijn machete.

Omdat het geen erg veilige plek is (instortingsgevaar en je zit daar zo in 'the middle of nowhere' dat de mobiele telefoon geen bereik heeft) leek het mij niet verstandig om daar, in mijn eentje, al te lang te blijven; bovendien was het spoelen lastig omdat het water in de rivier erg hoog stond en snel stroomde. Ik moest oppassen dat het water mijn zeven niet meesleurde. Ik verzamelde wat mooi gruis en haalde uit zeef 4 onder andere een paar cypraea's waarvan één opvallend was: het leek of de top nog zichtbaar was (zie foto's 1a, b en c).

Zondag eind van de middag kwamen Stef, Marja, Irene en Chris aan op de camping in gezelschap van Indra, hun hoogbejaarde golden retriever. Stef had een prachtig cadeau bij zich, de gisteren bezorgde spiksplinternieuwe Afzettingen. Niet zo dik dit keer- daarom zit ik nu dit verslag te tikken- maar wel weer geweldig wat inhoud en lay-out betreft.

Saint Martin d'Oney - Groeve Gama

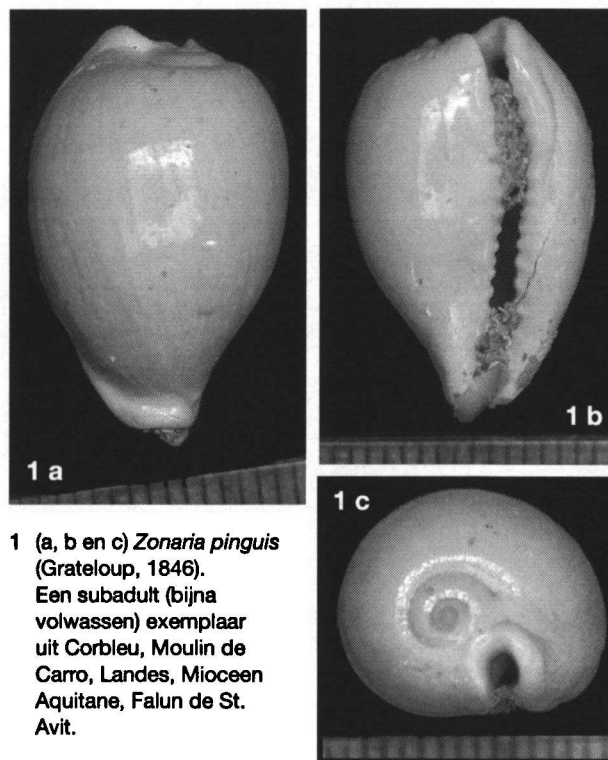
Maandag gingen we naar de enorme groeve Gama in Saint Martin d'Oney (zie pag. 80, foto bovenaan). We waren erg

benieuwd of we, net als de vorige keren, welkom zouden zijn en of er iets te zoeken en vooral te vinden was. Als relatiegeschenkje hadden we weer een jeune belegen Hollands kaasje bij ons. We waren van harte welkom; allerlei formaliteiten bleven achterwege; we moesten alleen onze naam en paraaf op de bezoekerslijst zetten en Stef kreeg een helm te leen; ik had er zelf één meegenomen.

Het blijft een bijzondere ervaring dat je in zo'n groeve echt welkom bent, zeker voor iemand als ik die al jaren in het Guinnessbook of Records staat als de meest weggejaagd man van Europa: weggejaagd onder andere uit Steendorp, Ferme de l'Orme, Isles les Meldeuses, Auvers, Barisseuse en Fercourt.

We bekeken een paar mogelijke vindplaatsen in de groeve. Echt spectaculair leek het nergens, maar we zouden ons er best een week kunnen vermaken. Voor we echt aan de slag gingen, kwam Stef op de proppen met een idee waar we het bij een vorig bezoek aan deze groeve over hadden gehad. Als we nou eens probeerden om zo'n graafmachine een half uurtje te huren, uiteraard inclusief machinist; wie weet wat we voor 100 of 200 euro konden regelen. We verwachtten niet echt dat het zou lukken, maar ja, niet geschoten is zeker mis.

In mijn beste Frans, want ze spreken daar geen woord Engels, legde ik onze vraag aan de bedrijfsleider voor; hij reageerde erg heftig en had het over de veiligheid; het was echt

1 (a, b en c) *Zonaria pinguis* (Grateloup, 1846). Een subadult (bijna volwassen) exemplaar uit Corbleu, Moulin de Carro, Landes, Mioceen Aquitaine, Falun de St. Avit.

uitgesloten. Gelukkig realiseerden wij ons op tijd dat hij had begrepen dat wij zelf zo'n graafmonster wilden besturen. Nadat wij hem duidelijk hadden gemaakt dat dat niet onze bedoeling was, verwees hij ons naar de directeur. Die zat, zoals een directeur betaamt, continu aan de telefoon; tijdens het wachten bewonderden wij een vitrinekast met vondsten uit de groeve.

Inmiddels was ik er heilig van overtuigd dat ons plan niet zou lukken, maar tot onze verbazing luisterde de directeur aandachtig naar ons gestamel. Hij antwoordde met een paar onverstaanbare zinnen; flarden als "midi et quart" en "demi-heure", leken allebei op 12.15 uur te slaan, want het was 11.45 uur. En inderdaad, om kwart over 12 werd onze serene stilte brutaal verstoord door het helse kabaal van een enorme graafmachine die aan kwam denderen (zie foto's midden en onderaan). De onderkant zag er uit als een Sherman-tank: zware metalen rupsbanden. Bovenop zat een gi-

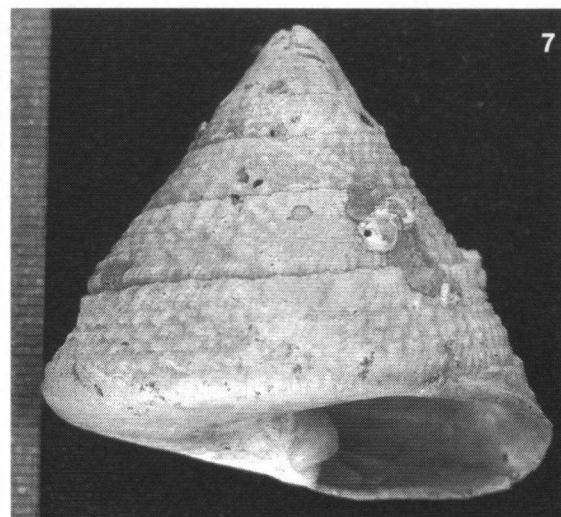
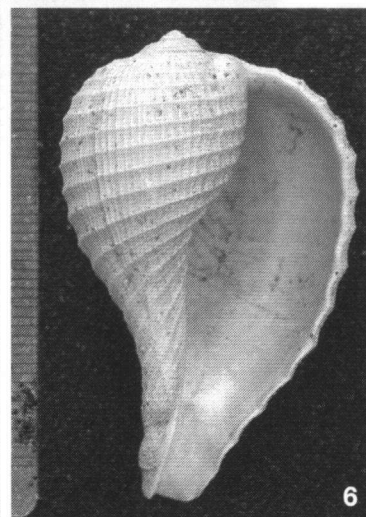
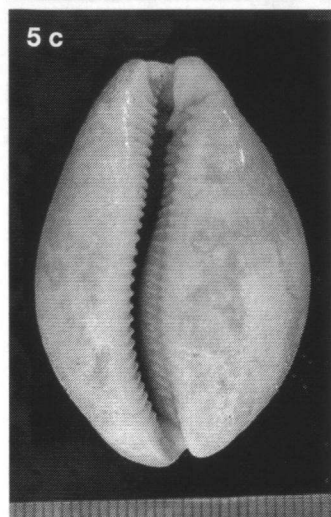
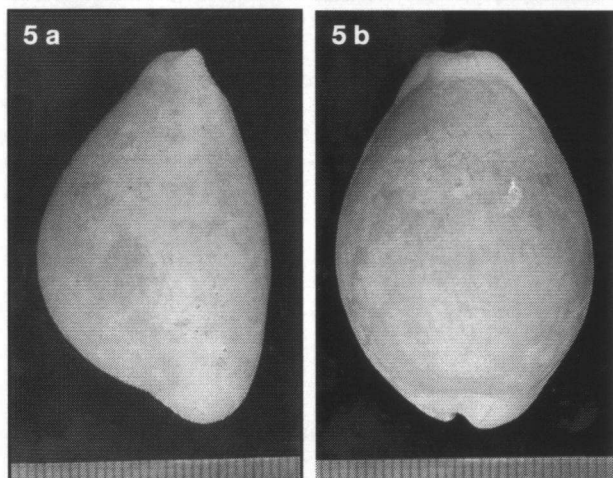
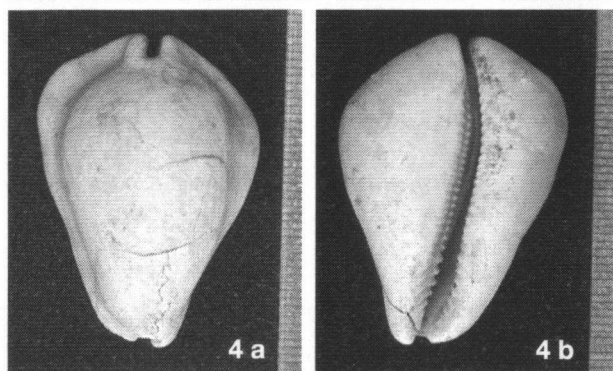
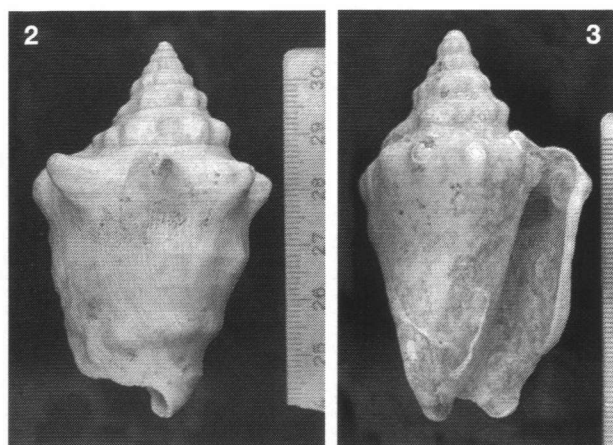

gantische grijper. Aan de manier waarop de man met dit vehikel omging, was te zien dat hij dit al jaren deed. Geen enkele hindernis was te gek. Als een helling te steil was om te beklimmen, haakte hij de grijperbek achter een rots en trok zo de hele machine vooruit. Als een mes door de boter ging de grijper door zand, koraal en stenen. In een uur tijd werd het landschap compleet verbouwd. Hij wist precies waar hij moest zijn. Aan het eind maakte hij ook nog een nette toegangsweg en een kuil, formaat slaapkamer. Uit een meertje niet ver daarvandaan schepte hij een paar kuub water; zo hoefden we niet al te ver te lopen om te spoelen (zie foto onderaan). Het kostte moeite om hem wat voor zijn moeite te geven.

Overigens stortte een deel van de wand van die spoelkuil een paar dagen later in; net op het moment dat ik daar enthousiast stond te zeven, kreeg ik een vloedgolf over me heen. Stef sprak toen heel sympathiek: "Als je zo nat bent, mag je straks niet in de auto".

Op woensdag ging Stef met zijn hele aanhang naar de groeve. Terwijl Stef en ik hard werkten, luierde de rest. Alleen Chris was druk bezig met het vinden en vangen van kikkers en kikkervisjes (zie foto bovenaan).

Donderdag ging Chris weer mee; de hele dag fabriceert hij terraria voor de kikkers en de kikkervisjes. Samen met Stef vangt hij zelfs een hagedis en een klein maar heel mooi slangetje. Dat slangetje ontsnapt helaas. Hoewel he-

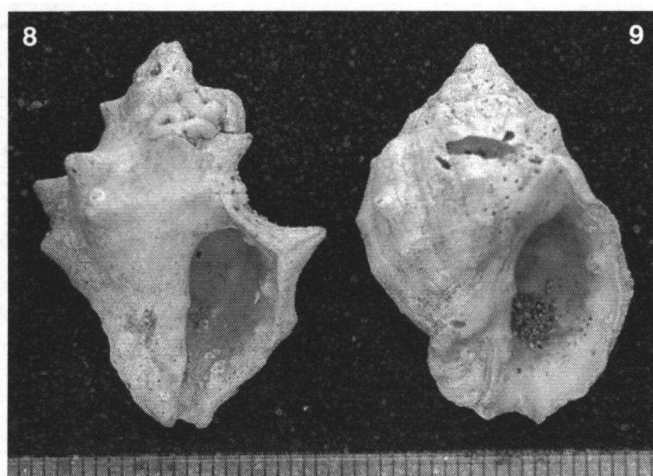
- 2 *Strombus bonellii* (Brongniart, 1823)?
- 3 *Strombus bonellii* (Brongniart, 1823)
- 4 (a en b) *Mandolina polyscara* (?)
- 5 (a, b en c) *Cypraea* spec.1
- 6 *Ficus conditus* (Brongniart, 1823)
- 7 *Trochus rugosus*
- 8 *Thais calcarata* (Grateloup, 1834)
- 9 *Thais pluriplicata* (Cossmann & Peyrot, 1924)
- 10 (a en b) doublet van *Martesia* sp.?
- 11 *Ocenebra suberinacea* (Basterot, 1825) ?
- 12 *Acamptochetus mitreolus* (Grateloup)
- 13 (a en b) *Polinices* sp., overgroeid met *Hydractinia* sp.
Op foto 13a is de aanzet van een sleepspoor van een heremietkreeft te zien
- 14 (a en b) *Jenneria duclosiana* (Basterot, 1825)

laas? Onlangs zond de televisie een rapportage uit over de slangencultus in een dorpje in Italië. Mensen hangen zichzelf en heiligenbeelden vol slangen. Ze zeggen dat de heiligen hen beschermen tegen slangenbeten. Maar al die grote slangen zijn niet giftig. Er is in Italië maar één giftige slang: een kleine adder. We sluiten niet uit dat Chris' slang zo'n addertje was en dus misschien giftig. De kikkers en de hagedis krijgen eind van de middag een lift naar de camping.

Omdat ik vrijdag eerder weg moet om te gaan inpakken, rijden Stef en ik afzonderlijk naar St. Martin d'Oney. Als ik aankom, is Stef al een tijdje bezig en heeft al het een en ander gevonden. Eerst hak en zeef ik wat bij het rode koraal, daarna help ik Stef een put uitdiepen die helemaal is ingestort (pag. 81 middelste foto).

Er komt hoog bezoek langs, waaronder de directeur van de groeve. Allemaal hebben ze keurig de reglementaire helm op het eerbiedwaardige hoofd. Helaas draag ik slechts een zonnehoedje en Stef is helemaal blootshoofds. Gelukkig doet de directeur of hij het niet in de gaten heeft.

Bij het weggaan rijd ik over een grote betonnen plaat. Dat komt mij op een vriendelijke berisping van de bedrijfsleider

te staan: "ik had toch gezegd, niet op het beton?" Het blijkt een misverstand. Ik dacht dat wij met onze personenauto niet over de betonnen weg naar de weegbrug met schoonspuitinstallatie mochten rijden. Dat mag dus wel en daar maak ik graag gebruik van. De meeste modder blijft nu in de groeve achter. Toch rijd ik later, om de relatie met Wil optimaal te houden, langs een wasstation waar ik met een hogedrukspuit nog enkele kilo's sediment verwijder.

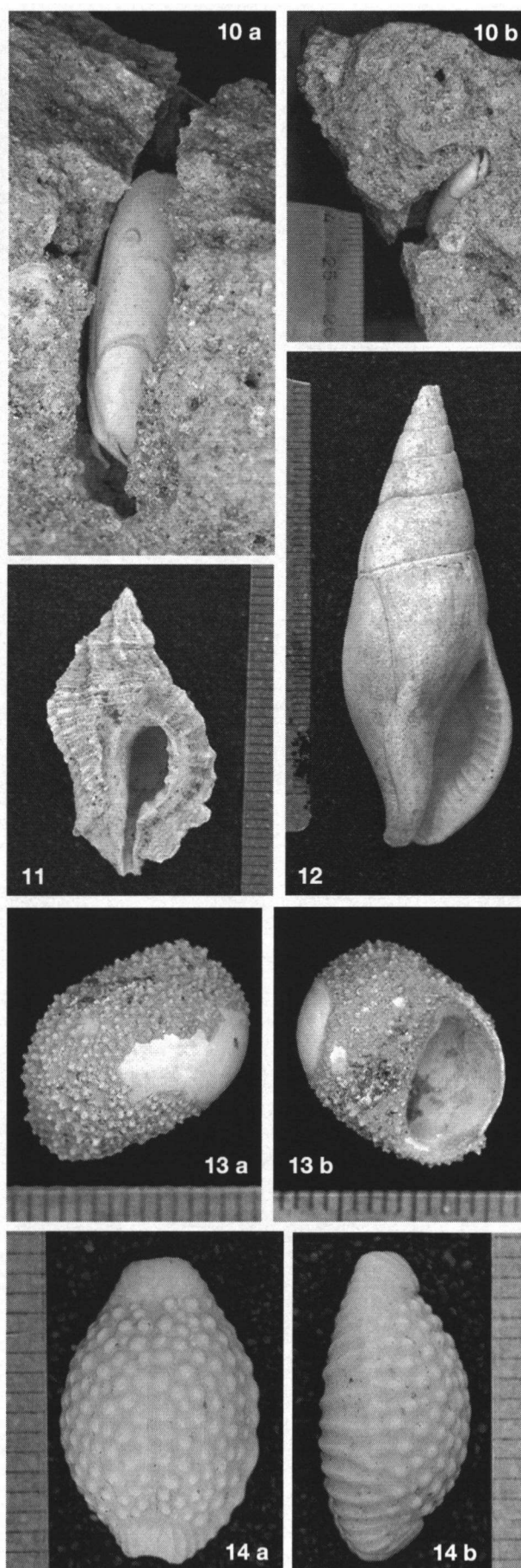
Voor ik definitief met de auto uit de groeve wegrijd, doe ik nog een klein plasje, bij gebrek aan een boom tegen een berg stenen met zand. En zo doe ik mijn laatste vondst van deze vakantie-/excursie-/werkweek: een stuk steen met daarin een gaaf en fraai doublet van een forse boormossel (zie de foto's van het 'gewassen' stuk steen, 10 a en b).

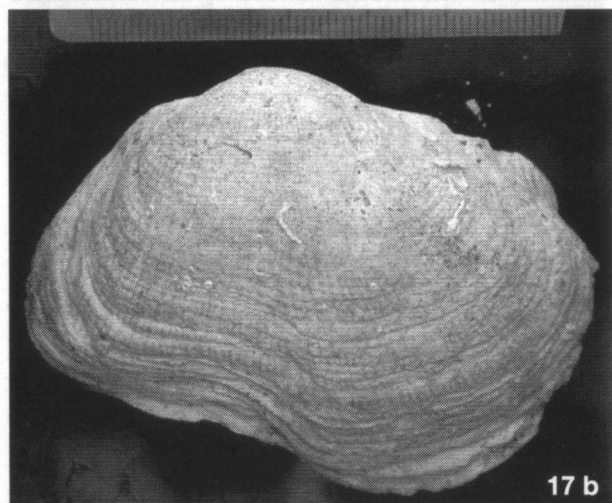
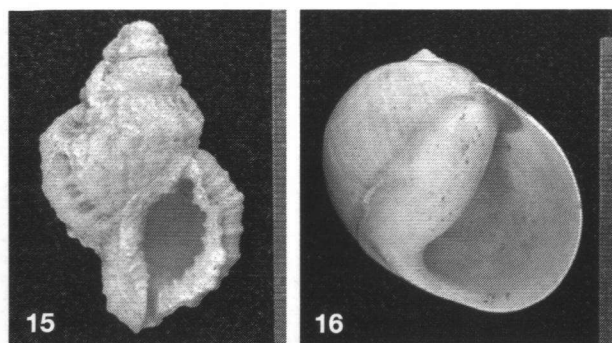
We hebben dagenlang hard gewerkt en veel gevonden, steeds in of nabij oude koraalriffen uit het Aquitaniën. Bijzonder is dat er zich vlak bij elkaar verschillende fauna's bevinden.

Vorige keer hebben we vrijwel uitsluitend gezocht in en tussen platte zwarte gladde stenen die onder een koraalbank liggen opgestapeld; tussen die stenen zitten prachtige schelpen verstopt, soms van fors formaat. Na het spoelen en verwijderen van de grotere stenen houd je gruis over dat zwart ziet van de kleine steentjes en dat erg rijk is aan soorten. Een grappige vondst is een kleine, met een soort zeerasp begroeide *Natica*; aan de kale plek is goed te zien dat hij een tijdlang door een heremietkreeft als sleurhut is misbruikt (foto's 13a en b). Van kreeften/krabben zitten er veel stukjes in het gruis. Ik verzamelde hier ook ongeveer 125 *Globularia*'s. Vorige keer wilde ons erelid Arie Janssen die *Globularia*'s graag uitkloppen, maar deze keer houdt hij zich slechts aanbevolen voor een bijzondere *Diacrolinia* die er heel misschien in zou kunnen zitten (zie de oproep in Afzettingen van oktober 2008, pagina 47).

Deze keer zochten we, vooral dankzij de graafmachine, ook op andere plekken.

Op één plek leek de koraalbank rood: bij spoelen bleek het koraal zelf wit, maar het zand ertussen had een rode gloed.

15 *Bursa tuberosa* (Grateloup, 1823)

16 *Globularia compressa* (Basterot, 1825)

17 (a en b) *Barbatia subhelbingi* (d'Orbigny, 1852)

Tien meter verder zat gelig zand, vol ruwe grijze stenen. Vooral Stef heeft daar veel gehakt, gezocht en gevonden. Weer een stukje verder lag een grote berg zand, vol met allerlei kwetsbare 'mosseltjes', dus weer een andere fauna.

's Avonds en 's nachts regende het meestal, maar overdag was het vaak zo zonnig dat we allebei flink verbrand zijn. Inderdaad, het blijft afzien.

Op weg naar de camping bezochten we de Bricomarché en de Bricorama, maar aan een goede tamis (is zeef) kon

men ons daar niet helpen. Dat lukte wel bij Point P. À raison van 13,45 euro schaften we ons daar elk drie kunststof zeven aan: een 6 (4 mm), een 8 (2,8 mm) en een 12 (1,85 mm).

Op zaterdag gaan wij naar huis. Omdat het verkeer, afgezien van enkele files bij Parijs, meezit, rijden we zonder problemen in één keer de 1200 kilometer naar Monster.

Stef gaat pas zondag naar huis. Op zaterdag brengt hij nog een bezoekje aan het gatenkaasgebied Gaas. Uiteraard raapt hij daar weer een paar fraaie fossielen op.

Dankwoord

Tot slot wil ik Frank Wesselingh bedanken voor het fotograferen van alle vondsten en Stef Mermuys voor de opnames ter plaatse.

En dan nog even dit

Waarom begint de titel van dit verslag met het woord (Voor-)excursie? Wel, Stef en ik hebben meerdere keren gefilosofeerd over de mogelijkheid om in WTKG-verband deze groeve een keer te bezoeken. Wie weet.

Henk Mulder, Rijnweg 52, 2681SP Monster; 0174-213079; hjmulder@kabelfoon.nl